

Valtiovarainministeriö

Lausunto
12.4.2017

1/2
TEM/604/03.01.08/2017

LAUSUNTO MAAKUNTIEN RAHOITUSTA KOSKEVAN LAKILUONNOKSEN TÄYDENTÄMISEKSI

Valtiovarainministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017) täydentämiseksi.

Lausuntonaan työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut lakiluonnoksen valmisteluun. Ministeriön ehdotukset on otettu huomioon 18 § mukaisen kasvupalvelukertoimen määrittelyn osalta.

Uudenmaan kasvupalvelujen erillisratkaisu edellyttää maakuntien rahoituslakiin poikkeussäännöstä. Erillisratkaisuun liittyvää poikkeusta ei ole vielä otettu huomioon lausunnolla olevassa lakiluonnoksessa.

Lausunnolla oleva esitysluonnos säätelee valtion rahoitusta maakunnille niiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien kustannusten kattamiseksi. Vireillä olevassa maakuntien kokonaisuudistuksessa joudutaan myös arvioimaan valtion sääntelymahdollisuuksia maakuntien oman rahoituksen käyttämisessä esim. maakunnan myöntäessä yritystukia. Työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan parhaillaan hallituksen esitystä laiksi taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) muuttamisesta. Esityksen tavoitteena on laajentaa po. lain soveltamisalaa siten, että se mahdollistaa maakunnille valtion varoista taloudelliseen toimintaan myönnettävien tukien myöntämisen. Samassa yhteydessä arvioidaan myös lain soveltamisalan laajentamista maakunnan omista varoista taloudelliseen toimintaan myönnettäviin tukiin. Valmistelussa olevalla esityksellä on myös liityntäpinta nyt lausunnolla olevaan maakuntien rahoituslain luonnokseen. Asiaa koskeva työ- ja elinkeinoministeriön valmistelema HE-luonnos lähtee lausuntokierrokselle toukokuussa 2017.

Yleiskatteellisen rahoituksen kattavuus

Lakiluonnoksessa esitetään yleiskatteelliselle maakuntien valtion rahoitusmomentille koottavan muiden kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien osalta arviolta 1,12 mrd. euroa. Rahoitus koos-

tuu pääosin nykyisistä ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimintamenoista, julkisista työvoima- ja yrityspalveluista sekä lomituspalveluista. Lisäksi rahoituslain piiriin kuulumattomia määrärahoja on tarkoitus osoittaa maakuntien toimintaan arviolta 2,97 mrd. euroa ministeriöiden pääluokkien jääviltä erillismomenteilta. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan ei-EU-sidonnaisten momenttien osalta tämä ei vastaa hallituksen 5.4.2016 tekemää linjausta, jonka mukaan pääperiaatteena on, että maakuntien valtionrahoitus osoitetaan yleisenä valtionosuutena. Kansallisen rahoituksen osalta siirtyminen yleiskatteelliseen rahoitukseen olisi tullut olla yleisperiaate kaikilla hallinnonaloilla.

Lakiluonnoksen mukaan yleiskatteellisen rahoituksen ulkopuolelle jääviä hallinnonalakohtaisia erillismomenteja on lukumääräisesti paljon. Rahoituksen läpinäkyvyyden ja vaikuttavuuden varmistamiseksi on erityisen tärkeää, että maakuntien rahoituksesta muodostetaan valtion talousarvioon selkeä kokonaisuus.

Rahoitusjärjestelyjen puolella pääsäännöstä tehtävät poikkeukset vaikuttavat olennaisesti myös maakuntien ohjaus- ja neuvottelujärjestelmään. Rahoituslähteiden moninaisuus heijastuu julkisen talouden ohjausjärjestelmään sen monimutkaistumisena, kun ministeriöt tai keskushallinnon virastot osoittavat momenteilta määrärahat maakuntien tai kyseisiä tehtäviä hoitavan valtion viraston käyttöön erillisin päätöksin. On myös todennäköistä, että nyt tehdyt rahoituslinjaukset kaventavat maakuntien mahdollisuutta kohdentaa yleiskatteista rahoitusta alueen erityistarpeisiin tai etsiä rahoituksellisia joustoja. Osana muodostettavaa yleiskatteellista rahoitusta tuleekin voida varmistaa, että jokaisessa maakunnassa on riittävät resurssit maakunnan järjestämisvastuulla oleviin kasvupalveluihin – kuten työllisyyden hoitoon, osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen ja yritystoiminnan edistämiseen.

Kasvupalvelujen rahoitus on pääosin harkinnanvaraista. Maakuntien yleiskatteellinen rahoitus perustuu kuitenkin monilta osin lähinnä subjektiiviseen oikeuteen sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä lomituspalveluissa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää huolestuttavana, että maakuntien yleiskatteellisen rahoituksen joustomahdollisuus kohdistuisi tiukassa taloustilanteessa yksinomaan kasvupalvelun rahoitukseen.

 Marja-Riitta Pihlman
 Ylijohtaja

 Anu Jänkälä
 Neuvotteleva virkamies